

Undervisningsbeskrivelse

Stamoplysninger til brug ved prøver til gymnasiale uddannelser

Termin	Maj-juni 2024
Institution	Kolding Hf og VUC
Uddannelse	Hf
Fag og niveau	Historie B – KS
Lærer(e)	Michael Bork
Hold	Hf223

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Forløb 01	Vikingetiden
Forløb 02	Kvindesyn og trolddom
Forløb 03	Enevælde og oplysningstid
Forløb 04	Det svære demokrati
Forløb 05	Danmark på Guldkysten
Forløb 06	Fra fattighjælp til velfærdsstat
Forløb 07	Hitlers vej til magten
Forløb 08	Fra verdenskrig til kold krig
Forløb 09	Kampen om indvandringen

01 VIKINGETIDEN

Indhold

Undervisningsforløbet om vikingetiden fokuserer på perioden fra det 8. til det 11. århundrede og dets betydning for Danmark og Europa. Det dækker vigtige begivenheder som de første dokumenterede vikingeangreb i 793 og Harald Blåtands kristendomsaccept i 960-965. Forløbet udforsker vikingernes rejser, bosættelser og kultur, herunder deres brug af floder og søveje samt etableringen af områder som Danelagen og Normandiet. Der lægges også vægt på periodens historiebrug og dens rolle i formningen af national identitet og politik. Undervisningsforløbet undersøger vikingetidens betydning for Danmarks historie og Europas udvikling.

Baggrundsstof

- Peter Madsen: Vores Danmarkshistorie, Indledning, Vikingesamfundet, Vikingetiden, 800-1050. Forlaget Columbus, 2022.
- DR TV: Historien om Danmark – Vikingetiden.
- Bjørn Matsen m.fl.: Vikinger - indsigt og udsyn s. 10-12, s 129-131. Forlaget Systime, 2008.
- Carl-Johan Bryld: Danmark – tider og temaer, Kristendommens sejr. Forlaget Systime, 2024.
- DR TV: Danernes store religionsskifte
- Diverse kildeuddrag: Ottars beretning om sin rejse til Hedeby, Turtushi om Hedeby, Den Angelsaksiske Krønike for året 793, Ibn Fadlan om vikingernes skikke, Harald Blåtands kumler på den store Jelling-sten, brev fra pave Nikolaus d. 1. til kong Horik d. 2, 860.

Analyserede kilder

- Knud Ryg Olsen (red): Grundbog til Danmarkshistorien, Adam af Bremen om Haralds omvendelse, Widukind om Haralds omvendelse. Forlaget Systime, 2024.

Omfang:

- 6 x 90 min

Kernebegreber

- germaner, hedenskab, katolicisme, klosterårsbog, saga, træl, viking, vikingetid

Digitale hjælpemidler

- Den Store Danske: Leksikon – Gyldendals åbne encyklopædi, Wikipedia, Den Danske Ordbog – ordnet.dk, Danmarkshistorien.dk – Århus Universitet

02 KVINDESYN OG TROLDDOM

Indhold

Undervisningsforløbet fokuserer på reformationens indflydelse i Danmark fra det 16. århundrede og frem. Det dækker vigtige begivenheder, nøglepersoner som Martin Luther, Christian 4. og Maren Splids, samt konsekvenserne af reformationen på samfundet og kvinders rolle. Det udforsker også trolddomsforfølgelsernes betydning og trykpressens rolle i spredningen af ideer. Essensen er reformationens dybe præg på både religion, politik og kultur i Danmark.

Baggrundsstof

- Carl-Johan Bryld: Danmark - tider og temaer, Et samfund i vækst, Byerne, borgerne og kongemagten, Den lutherske reformation, Reformation og enevælde, Heksetro og hekseforfølgelse. Forlaget Systime, 2024.
- Irene Petersen: Danske domstole hårdere end Inkquisitionen. Videnskab.dk, 2009.
- Ribe Mediehus: Maren Splids - heksen. Danhostel Ribe, 2024.
- Danmarkshistorien.dk: Da Hans Tausen indledte byreformationen i Viborg. Aarhus Universitet, 2017.
- DR TV: 'Liv i renæssancen – de satans kvinder'.
- DR TV: Historien om Danmark – Reformation og renæssance'.
- Den Gamle By: Konfirmation var livsvigtig i 1800-tallet'. YouTube, 2014.

Omfang:

6 x 90 min

Kernebegreber

aflad, kætteri, købstad, ortodoksi, reformation, renæssance og reformation, sine og mane

Digitale hjælpemidler

Microsoft OneNote, Microsoft Teams, Den Store Danske: Leksikon – Gyldendals åbne encyklopædi, Wikipedia, Den Danske Ordbog – ordnet.dk, danmarkshistorien.dk – Århus Universitet

03 ENEVÆLDE OG OPLYSNINGSTID

Indhold

Undervisningsforløbet fokuserer på perioden i Danmark fra 1600-tallet til 1700-tallet og dens betydning for samfundsudviklingen. Det dækker vigtige begivenheder som indførelsen af enevælden under kong Frederik 3. i 1660 og de sociale reformer og landboreformer, der fandt sted under og efter enevælden. Forløbet udforsker også oplysningstidens ideer og bevægelser i Danmark, herunder betydningen af oplysningsskolen Struensee. Der lægges vægt på enevældens politiske struktur og reformernes indflydelse på samfundet, herunder stavnsbåndets ophævelse og landboreformernes konsekvenser.

Baggrundsstof

- Carl-Johan Bryld: Danmark – tider og temaer, Enevælden indføres, Den nye enevældestat, Moderniseringen af staten, Mod rationalisme og oplysning, Den oplyste enevælde, De store landboreformer, Bondens frigørelse og Reformernes resultater. Forlaget Systime, 2024.
- Carl-Johan Bryld: Danmark – tider og temaer. Interview med Michael Bregnsbo: Hvad er enevælde. Forlaget Systime, 2024.
- Carl-Johan Bryld: Danmark – tider og temaer. Interview med Erland Porsmose: En typisk dansk landsby, Landsbyernes alder og Om fællesskab og udskiftning. Forlaget Systime, 2024.
- DR TV: Historien om Danmark: Enevælde og oplysningstid.
- DR TV: Dengang vi var bønder [1:6] - Fæstebonde.

Analyserede kilder

- Carl-Johan Bryld: Danmark – tider og temaer, Johann Friedrich Struensees forsvarsskrift, 1772. Forlaget Systime, 2024.

Omfang:

- 6 x 90 min

Kernebegreber

- adelsvælde, enevælde, fæstebonde, hoveri, landsbyfællesskab, oplysningstiden, selvejerbonde, standssamfund, stavnsbånd, udflytning, udskiftning

Digitale hjælpemidler

- Den Store Danske: Leksikon – Gyldendals åbne encyklopædi, Wikipedia, Den Danske Ordbog – ordnet.dk, Danmarkshistorien.dk – Århus Universitet

04 DET SVÆRE DEMOKRATI

Indhold

Undervisningsforløbet fokuserer på udviklingen af demokrati i Danmark fra midten af 1800-tallet og frem. Det dækker vigtige begivenheder som Den danske revolution i 1848, indførelsen af Grundloven i 1849 og etableringen af parlamentarisme i 1901. Forløbet undersøger også andre demokratiske milepæle, såsom udvidelsen af valgretten til kvinder og tjenestefolk i 1915 og afskaffelsen af Landstinget i 1953. Der lægges vægt på de sociale og politiske omvæltninger i perioden samt på forskellige revolutionstyper og demokratiets udfordringer. Undervisningsforløbet undersøger betydningen af disse begivenheder for udviklingen af demokrati og samfund i Danmark.

Baggrundsstof

- Carl-Johan Bryld: Verden før 1914 – i dansk perspektiv. Revolutionernes epoke 1776-1848. Forlaget Systime, 2024.
- Carl-Johan Bryld: Danmark – tider og temaer. Sprækker i enevældens mur, Partierne dannes: Venstre og Højre, Kampen om parlamentarismen 1875-1901 og Et politisk system formes. Forlaget Systime, 2024.
- Deniz Kitir (red): Kampen for det gode samfund: Fra enevælde til demokrati - Grundloven 1849. Forlaget Systime, 2024.
- DR TV: Historien om Danmark: Grundloven, folket og magten.
- DR TV: Kvindens valgret 100 år
- Aarhus Universitet: Miniforedrag med Anne Engelst Nørgaard – Historien om de 7 F'er. Danmarkshistorien.dk, 2013.

Analyserede kilder

- Aarhus Universitet: Carl Ploug i Landstinget om kommunal stemmeret til kvinder. Danmarkshistorien.dk., 2014.

Omfang:

- 6 x 90 min

Kernebegreber

- Almindelig valgret, de 7 f'er, national revolution, parlamentarisme, repræsentativt demokrati, politisk revolution, privilegeret valgret, social revolution

Digitale hjælpemidler

- Den Store Danske: Leksikon – Gyldendals åbne encyklopædi, Wikipedia, Den Danske Ordbog – ordnet.dk, Danmarkshistorien.dk – Aarhus Universitet

05 DANMARK PÅ GULDKYSTEN

Indhold

Undervisningsforløbet fokuserer på Danmarks historiske tilstedeværelse på Afrikas Guldkyst og landets rolle i slavehandlen. Det dækker vigtige begivenheder som det første kulturmøde mellem europæere og afrikanere i 1485, etableringen af dansk fodfæste på Guldkysten i 1658 og Christian 7.s forbud mod slavehandlen i 1792. Forløbet undersøger også betydningen af danske aktører som Ernst Schimmelmann og diskuterer spørgsmålet om, hvorvidt Danmark bør påtage sig ansvar og give en officiel undskyldning for sin rolle i slavehandlen.

Baggrundsstof

- Poul Steiner Jensen (red): Afrikas historie – mødet mellem sorte og hvide. Danmark og det sorte guld, Danmark på Guldkysten. Forlaget Systeme, 2016.
- Aarhus Universitet: Miniforedrag - dansk kolonihistorie. Danmarkshistorien.dk, 2011.
- DR TV: Slavenation Danmark, afsnit 1, Slavenation Danmark, afsnit 2
- Kristian Iversen m.fl.: Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel: Dansk angerpolitik - eller mangel på samme? Forlaget Columbus, 2024.

Analyserede kilder

- Aarhus Universitet: Forordning om negerhandlen, 16. marts 1792. Danmarkshistorien.dk, 2022.

Omfang:

- 5 x 90 min

Kernebegreber

- angerpolitik, koloni, ofre og gerningsmænd, trekantshandel, ofre og gerningsmænd

Digitale hjælpemidler

- Den Store Danske: Leksikon – Gyldendals åbne encyklopædi, Wikipedia, Den Danske Ordbog – ordnet.dk, Danmarkshistorien.dk – Århus Universitet

06 FRA FATTIGHJÆLP TIL VELFÆRDSSTAT

Indhold

Undervisningsforløbet ser på udviklingen af socialpolitikken i Danmark fra 1800-tallet til oprettelsen af velfærdsstaten. Det omfatter centrale datoer som indførelsen af Grundloven i 1849 og forskellige love om social sikring, samt vigtige begivenheder som Wall Street-krakket i 1929 og den efterfølgende verdenskrise. Fokus er på spørgsmålet om selvforskyldt fattigdom og overgangen fra natvægterstat til velfærdsstat. Kernepersoner som Ernst Hansen og K.K. Steincke samt begreber som værdigt trængende og socialreformer er centrale.

Baggrundslitteratur

- Deniz Kitir (red): Kampen for det gode samfund - Historie, samfund, religion. Den gode stat - fra natvægterstat til velfærdssamfund. Forlaget Systime, 2024.
- Michael Bork: Velfærdstatsstatens rødder, Fra fattighjælp til bistandshjælp. Eget selvkrevet lærebogsmateriale.
- DR TV: Historien om de fattige 1:4 – 1870-1920, Historien om de fattige 2:4 – 1920-1950, Historien om de fattige 3:4 – 1950-1974.
- Inge Adriansen m.fl.: Fra oplysningstid til europæisk ekspansion. Velfærdsstatens rødder, Mellemløstiden - et socialpolitisk nybrud. Forlaget Systime, 2016.
- Carl-Johan Bryld: Danmark – tider og temaer: Helga Gade Nielsen - fra underklasse til middelklasse. Forlaget Systime, 2024.
- Aarhus Universitet: Junigrundlovens §89. Danmarkshistorien.dk, 2016.

Analyserede kilder

- Inge Adriansen m.fl.: De håbløst lange køer af arbejdsløse. Forlaget Systime, 2016.

Omfang

6 x 90 min

Kernebegreber

absolut fattigdom, fattiggård, fattighjælp, forsikringsprincip, industrialisering, natvægterstat, velfærdsstat, relativ fattigdom, retsprincip, skønsprincip, urbanisering, velfærdsstat, værdigt og ikke-værdigt trængende

Digitale hjælpemidler

Microsoft OneNote, Microsoft Teams, Den Store Danske: Leksikon – Gyldendals åbne encyklopædi, Wikipedia, Den Danske Ordbog – ordnet.dk, danmarkshistorien.dk – Århus Universitet

07 HITLERS VEJ TIL MAGTEN

Indhold

Undervisningsforløbet fokuserer på Tysklands turbulente periode fra efter Første Verdenskrig til Nazitysklands opståen med perspektiver til Holocaust. Centrale begivenheder som Versaillestraktaten i 1919, Weimarforfatningens indførelse og Hitlers vej til magten er markeret. Dette omfatter vigtige personer som Woodrow Wilson, Clemenceau og Paul von Hindenburg og aktører som de politiske partier i Weimarrepublikken. Begreber som hyperinflation, polarisering og holocaust udforskes også. Derudover er der fakta om Versaillestraktatens hovedpunkter, og hvordan traktaten indledte en afgørende periode i Europas historie.

Baggrundsstof

- Carl-Johan Bryld: Verden efter 1914 – i dansk perspektiv. Freden: Idéer og virkelighed, Wilsons idéer, Ikke forhandlinger, men et diktat, Versaillestraktaten, Økonomisk krise efter Første Verdenskrig, Fire økonomiske faser 1918-1939, Erstatningsproblemet, Verdenskrisen 1929, Politisk polarisering, Tyskland: Weimarrepublikkens svaghed, Modstanden mod Weimarrepublikken, Hitler og nazistpartiet, Hitlers vej til magten, Hitler danner regering 1933, En nazistisk étpartistat. Forlaget Systime, 2022.
- Sophie Preisler Nørgaard m.fl.: Unge tyskere skammer sig stadig over nazitid. Kristeligt Dagblad, 2012.
- Egil Barkfeldt: Ti vigtige ting af vide om Hitler. Kristeligt Dagblad, 2011.
- Jacob Halvas Bjerre: Holocaust. Nazismens raceideologi, Partiprogrammet og Mein Kampf. Forlaget Frydenlund, 2012.
- MitCFU: Den umulige fred 1 og 2 (2018)

Analyserede kilder

- Carl-Johan Bryld: Verden efter 1914 – i dansk perspektiv: Hitler i en tale 2. september, 1923, Kommunistpartiets opråb 13. marts 1920. Forlaget Systime, 2022.

Omfang:

- 7 x 90 min

Kernebegreber

- antisemitisme, dolkestødslegende, erstatningsproblem, etpartistat, fascisme, hyperinflation, polarisering

Digitale hjælpemidler

- Den Store Danske: Leksikon – Gyldendals åbne encyklopædi, Wikipedia, Den Danske Ordbog – ordnet.dk, Danmarkshistorien.dk – Århus Universitet

08 FRA VERDENSKRIG TIL KOLD KRIG

Indhold

Undervisningsforløbet udforsker overgangen fra Anden Verdenskrig til den kolde krig. Centrale datoer, begivenheder og personer som Stalin, Churchill, Roosevelt, Truman og George Kennan er fremhævet. Forskellige politiske ideologier og økonomiske systemer, samt begreber som bipolaritet og inddæmning, udforskes også. Der er også en sammenligning mellem forskellige historikers synspunkter om ansvaret for blokdelingen og spændingen, samt vurderinger af Trumandoktrinen, Marshallhjælpen og våbenkapløbet.

Baggrundsstof

- Carl-Johan Bryld: Verden efter 1914 – i dansk perspektiv: Den kolde krig. Modsætningerne mellem de tidligere allierede, Europas deling 1944-1949, "Folkedemokratiseringen" af Østeuropa, To tyske stater, Trumandoktrinen og Marshall-planen, Hvem havde ansvaret?, Revisionisterne og Mellem traditionalisme og revisionisme. Forlaget Systime, 2022.
- MitCFU: Fra verdenskrig til kold krig 1 og 2, 2018.

Analyserede kilder

- Carl-Johan Bryld: Verden efter 1914 – i dansk perspektiv: Ambassadør Novikov om USA's politik, 27. sept. 1946, George Kennan om Sovjetunionens politik, 1946. Forlaget Systime, 2022.

Omfang:

- 6 x 90 min

Kernebegreber

- bipolaritet, containment, inddæmning, jerntæppe, kommunisme, kapitalisme, liberalisme, MAD, marshallhjælp, planøkonomi, satellitstat

Digitale hjælpemidler

- Den Store Danske: Leksikon – Gyldendals åbne encyklopædi, Wikipedia, Den Danske Ordbog – ordnet.dk, Danmarkshistorien.dk – Århus Universitet.

09 KAMPEN OM INDVANDRINGEN

Indhold

Dette forløb ser på udviklingen af Danmarks indvandringspolitik fra 1950'erne og frem. Det udforsker politiske beslutninger, som f.eks. vedtagelsen af Udlændingeloven i 1983 og dannelsen af Dansk Folkeparti i 1995, der har haft afgørende indflydelse på den nationale politik. Centrale aktører som Pia Kjærsgaard, Søren Krarup og Hans Gamlemtoft-Hansen fremhæves, og deres rolle i at forme den politiske dagsorden undersøges. Desuden analyseres folkelige opbakning til strammere udlændingepolitik og begreber som gæstearbejdere, familiesammenføring og ghettodannelse udforskes for at give et dybere indblik i de komplekse dynamikker, der præger indvandringsdebatten i Danmark.

Baggrundsstof

- Arbejdermuseet: [Indvandrere](#).
- Carolina Kamil: [De, der blev i Tyrkiet - de lever bedre end os](#). Berlingske Tidende, 2016.
- Aarhus Universitet: [Indvandring i velfærdsstaten efter 1965](#). Danmarkshistorien.dk, 2018.
- Michael Bork: Verdens mest menneskevenlige lov, Udlændinge som kulturel trussel, Oprøret på Vestegnen. Eget selvskrevet lærebogsmateriale.
- DR TV: Kampen om indvandringen – [Verdens mest menneskevenlige lov](#) | [Ikke en krone!](#) | [Oprøret på Vestegnen](#) | [Stuerne bliver I aldrig](#)
- Poul Steiner Jensen (red): Den ny indvandring. [Den politiske situation i perioden](#) | [Systemskiftet 2001](#) | [Periodens politiske situation](#). Systime, 2024.

Analyserede kilder

- Poul Steiner Jensen (red): Den ny indvandring. [Tale af Pia Kjærsgaard på Dansk Folkepartis årsmøde, 1999](#). Systime, 2024.

Omfang

8 x 90 min

Kernebegreber

alarmisme/idealisme, asyl, efterkommer, familiesammenføring, flygtning, ghettodannelse, gæstearbejder, indvandrere, opholdstilladelse, statsborgerskab

Digitale hjælpemidler

Microsoft OneNote, Microsoft Teams, Den Store Danske: Leksikon – Gyldendals åbne encyklopædi, Wikipedia, Den Danske Ordbog – ordnet.dk, danmarkshistorien.dk – Århus Universitet.